

Malicky, Hans: Atlas of European Trichoptera, 2nd Edition**Springer, Dordrecht (Hollandia). XXVIII + 359 oldal****Könyvismertető**

A fajok megbízható ismerete nélkül nincs ökológia, állatföldrajz, faunagenetika és természetvédelem sem – hogy csak néhány fontosabb diszciplínát emeljünk ki. Az identifikáció – határozás – révén jutunk el a fajhoz, amely folyamat nehézsége állatcsoportonként más és más. Az átlagnál jóval nehezebb a tegzesek (Trichoptera) meghatározása, ugyanis elsősorban ivarszervük és járulékos potrohfüggelékeik sajátos alakja segítségével tudunk faji szintig eljutni. A hagyományos dichotomikus határozókulcsok sok esetben nem vagy csak nagy nehézségekkel alkalmazhatók, mivel a bonyolult formák leírása és értelmezése rendkívül sok tévedési lehetőséget rejt magában, és ez teljes mértékben igaz a tegzesekre.

A fenti címmel először 1983-ban jelent meg egy határozókönyv, amely „atlasz” formájában az akkor ismert összes európai (azaz pontosabban nyugat-palearktikus) fajt imágóját tartalmazta. Segítségével a határozás sokkal megbízhatóbbá vált. Azonban az eltelt több mint 20 év alatt még Európából is igen sok új fajt írtak le, számuk meghaladja a 300-at, ez mintegy 30%-os gyarapodást jelent az első kiadásban szereplő fajokhoz képest. Némileg kiterjesztették az új kiadás által lefedett területet is, mivel ebben az Arab-félsziget, Irán, Turkesztán és Nyugat-Szibéria fajai is szerepelnek.

Az atlaszban szereplő fő határozóbélyeg a potrohvég 2-3 nézete, mindkét ivarnál. Ezt kiegészíti a „tövsképlet”, azaz a tibiákon lévő tövisek száma, amely ugyancsak jellemző egyes csoportokra. A pontszemek jelenléte vagy hiánya, a szárnyerezet lefutása, az ajaktapogatók ízeinek száma ugyancsak segítheti a határozást.

Egyes csoportok esetében a nőtények csak részben vagy hiányosan ismertek, ezek ivarszervei rendszerint egyszerűbb felépítésűek. Esetenként – parthenogenetikusan szaporodó *Apatania* fajok esetében – a hímek ismeretlenek, néhány ilyen faj is van Európában.

A nevezéktan és a rendszer alapjaiban változatlan. Néhány taxon esetében az újabb vizsgálatok szerint fajokat alfajnak minősítettek át, vagy pedig korábbi alfajok önálló faji státust kaptak. (Az atlaszban történt taxonómiai változásokat egy nemrég megjelent munka részletezi.) A magyarországi tegzes fauna – amely jelenlegi ismereteink szerint 210 fajt tartalmaz – egyetlen taxonómiai módosulása az, hogy a korábban önálló faj alfajának leírt Mecseki őszi-tegzes (*Chaopteryx schmidi mecsekensis* Nógrádi, 1986) egy régebben leírt faj alakkörébe került, és így ma érvényes neve: *Chaopteryx rugulosa mecsekensis* (Nógrádi, 1986).

A kötet bevezetője, névmutatója és irodalomjegyzéke is jelentősen kibővült, bizonyos közel rokon fajok elterjedését pedig kis térképek is bemutatják. Az ábrák nagyobb része a szerző eredeti rajza, számos rajzot viszont különböző munkákból vett át. Így például néhány hazai faj Nógrádi Sára által készített ábrája is szerepel a munkában, pl. a *Mystacides*-fajok nőtényei.

Uherkovich Ákos